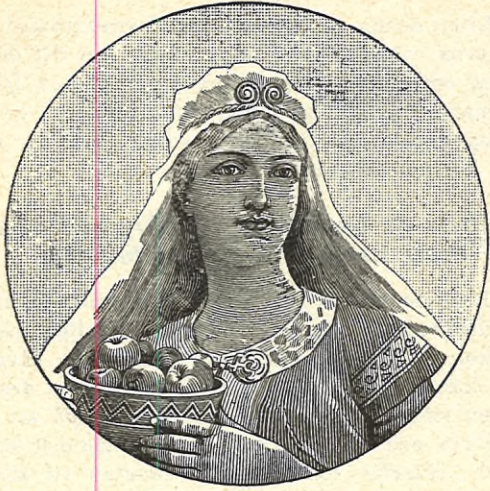

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

HURU DE
KUNNA FINNA
HVARANDRA
TIL

DEN KANDE SOCIALE
skriftställaren, redaktören af Social Tidsskrift G. H. v. Koch, framlägger i dag en storartad plan till samarbete för barnens väl mellan den vid-

ÖMSESIDIG
LYCKA OCH
SAMHÄLETS
GAGN.

sträckta läsekrets ur de burgna hemmen, som nås af Idun, och Svenska Fattigvårdsförbundets Barnavårdsafdelning, där redaktör v. Koch själf fungerar som ordförande.

MIDDAGSMÅL PÅ ANSTALTEN

DE FLESTA, SOM äro födda å lifvets solskenssida, göra sig ingen reda för de förmåner, som kommit dem till del. Det tyckes dem en själfklar och naturlig sak, att de blifvit uppfostrade i ett

godt hem, erhållit utmärkt skolundervisning och njutit af alla de små förströelser och dagliga ljusglimtar, som för de flesta afgöra, om lifvet erbjuder en fullare debet- än kredit-sida. Om de därför ställdes inför en fråga som denna: *hur skulle ni ha utvecklats er, om ni aldrig ägt ett hem?* då skulle de helt säkert icke kunna besvara densamma, emedan de aldrig tänkt sig möjligheten af en så säregen situation.

Och dock är det tusenden, ja tiotusenden barn, som i denna stund icke endast äro hemlösa, utan hvad som är detsamma, far- och mor- och värnlösa. Adertontusen barn i vårt land komma årligen till världen med brännmärket "oäkta" på sin panna; de veta i de flesta fall intet om sin far, hvilken en bristfällig lagstiftning förhjälpes att undslippa alla fadersplikter: de bli vanligen skilda från sin mor för alltid, ibland för att bevara dennas "sociala anseende", men hufvudsakligen därför att det anses mera ekonomiskt, att barnet utackorderas

BARNET SOM FUNNIT ETT HEM

och modern är i tjänst eller fabriksarbete. Den viktigaste synpunkten: hur skall dessa hemlösa barns framtid bäst främjas? kommer sällan till heders. Ännu i "barnets århundrade" bestämes samhällets barnavård efter närsynta sparsamhetsberäkningar, ej efter vare sig humanitära eller verkligt nationalekonomiska hänsyn.

Hur besynnerligt är ej detta. Vi göra i många fall stora ansträngningar för att vårt land skall bli motståndskraftigt och produktionsstarkt. Vi offra kolossala belopp till utnyttjande af rikets ekonomiska resurser, vi nästan ruinera oss på ett dyrbart försvar, vi drömma om eröfringar i folkens andliga täflingskamp. Men en anseelig del af det folkmaterial, som skall förverkliga allt det stora, som vi vänta af framtiden — det lämna vi ut att förgås och nedtrampas!

Förgås? Ja, uttrycket är starkt och måste försvaras. Det gäller helt visst icke om dem, som skjutit växt i ett lyckligt hems solsken under föräldrars och vänners hägn. Men är det ej berättigadt i fråga om de barn — enligt beräkning omkring 7-å 8,000 — som hänvisats till fattiggårdens eller fattighusets kalla atmosfär, som där tvingas att dagligen insupa dåliga, försöfande inflytelser af förolyckade, abnormala, ofta moraliskt sjunkna, individer? Studera barnen på våra fattiggårdar, och du skall förstå, hvarför vissa människor säga, att

Hvad skola vi då göra?

de aldrig haft en enda solskensdag under sina uppväxtår.

Lyckligtvis långt bättre ställt är det med de barn, som fostras i barnhem af olika slag. De undgå de dåliga intryck, som "fattighusbarnen" äro utsatta för. De få i regel mat tillräckligt, tillfredsställande undervisning, och inga anmärkningar i afseende på vanvård kunna framställas. Men hvilken skillnad i alla fall mellan ett barnhem och ett verkligt godt hem: i det förra sker allt, arbete, sömn, måltider, rekreation enligt ett en gång för alla gifvet schema, och de flesta glada eller uppfostrande tillfälligheter äro uteslutna; barnskaran behandlas vidare allt för ofta i klump, utan hänsyn till hvar barns individuella anlag och behof, särskildt är detta fallet om barnhemmen äro stora. I det senare däremot ej blott omgifves barnet allt från spädate år af en mors och en fars kärleksfulla omvårdnad, utan dess begåfning, karaktär och intressen iakttagas. Den unga blifvande medborgarens lilla värld är i ständig kontakt med lifvets utvecklande verklighet. Å ena sidan massuppfostran, anstaltsvård med nödvändigtvis åtföljande brister och ensidighet, å den andra barnets naturliga växt under det verkliga lifvets värmande och hårdande inflytande. Är valet svårt att göra?

Och hvad skola vi säga om de tiotusentals barn, som från de olika myndigheternas sida mot betalning placeras i fosterhem? Deras lott är lycklig om de få goda fosterföräldrar. Men tyvärr sker hela utackordringen allt för ofta planlöst och okontrolleradt. Många fosterföräldrar mottaga barnen uteslutande med tanke på inkomsten, andra under beräkning på den arbetskraft, som det i framtiden kan prestera, medan ej sällan en olycklig ogift mor rent af lämnar bort sitt barn, där det är billigast, kanske under tyst förhoppning, att det ej skall lefva länge. Det förhållande, att i vårt land årligen dö 12,000 à 13,000 barn under ett år gamla, ehuru, enligt sakkunnig persons uppgift, fyra femtedelar af dem hade kunnat räddas, om de erhållit en fullt lämplig vård, talar ett nog så tydligt språk i detta afseende, men det pekar också på det faktum, att det gifves otaliga hem i vårt land, särskildt i storstäderna, där äfven de egna barnen vanvårdas, där de bli undernärda, ja, t. o. m. pinade till döds, utan att myndigheterna äro lagligen berättigade att ingripa. Här är det "familjelifvets helgd", som ännu i vårt land — till skillnad från t. ex. England — hindrar samhällets organ att skydda de värnlösa barnen.

Hela samhällets ordnande af sin barnavård är — om jag undantager en del kommuners aktionsvård och framgångsrika sträfvanden — ett typiskt uttryck för ringaktning af vår största nationalrikedom, ett ovist och oekonomiskt handhavande af densamma.

Vore vi socialt bildade nog att förstå, hvilket nationellt värde, som ligger latent i hvarje ny människovarelse — den må af en barbarisk opinion kallas "äkta" eller "oäkta" — skulle på de hemlösa barnens vård läggas ned ännu mer omsorg än på de med hem begåfvade. Ty de barn, som saknat föräldrars spontana omtanke och hemmets skydd och som kanske just på grund af nedärfda anlag äro utsatta för större moralisk fara, de måste värnas mera än andra, och skänkas än ömmare vård, om de en gång skola kunna bli sunda människor och nyttiga medborgare.

fråga mina läsare. Där är särskildt ett sätt att söka afhjälpa alla försyndelser som begås mot barnen, som jag här ville framhålla, och jag har ett praktiskt, positivt förslag att göra, som samtidigt erbjuder en lyckomöjlighet för de barnlösa hemmen. Men innan jag framlägger detsamma måste jag söka intressera mina läsare för den verksamhet, som bedrifves af Svenska Fattigvårdsförbundets Barnavårdsafdelning, som här skulle bli medlare mellan allmänheten och barnen. Några upplysningar om afdelningens uppgift och en och annan glimt af arbetets svårigheter skola här meddelas.

Afdelningen som bildades 1907 har till uppgift, för det första att beifra vanvård af barn dels genom att själf ingripa och dels genom att föranstalta om att de fall, som rätteligen höra under viss, redan existerande myndighet, verkligen komma under denna myndighets behandling; och för det andra att söka förekomma vanvård särskildt af späda barn genom att på olika sätt söka uppfostra och tillhålla deras föräldrar att göra sin plikt. Slutligen vill barnavårdsafdelningen genom allmänna åtgärder främja barnavård och modersskydd och söka åstadkomma samarbete mellan offentliga och enskilda barnavårdsföretag.

Sammanlagdt ha registrerats 118 fall. I åtskilliga af dessa har anmälan gjorts till vederbörande myndigheter, 13 mödrar och barn ha tagits in på Småbarnshemmet, med hvilket afdelningen samarbetar, i några fall ha barnen upptagits som egna i goda och välbärgade hem, medan i andra fall barnen utackorderats, erhållit förmyndare o. s. v. Några typiska fall meddelas här:

K. H. anmälde af modern, som ej var i stånd att i Stockholm ensam betala fosterlön för barnet. Barnets far hade hjälpt henne, men hade för ett par månader sedan dött. Ett fosterhem på landet ett par timmars väg från Stockholm anskaffades och en vårdare tillsattes, som allt emellanåt besöker barnet och meddelar sig med modern.

E. A. intogs jämte sin mor på Småbarnshemmet. Fadern förnekade faderskapet och vägrade att hjälpa vare sig moder eller barn. Han förmåddes så småningom att till afdelningen godvilligt inbetala en summa för barnets utackordering. Detta har nu ett godt hem i närheten af den landsortsstad, där modern tjänar, hvarigenom hon är i tillfälle att ofta besöka barnet.

A. R. var en sjuklig och i hög grad vanvårdad 12-års gosse. Han hade varit 3 à 4 år på sjukhus, men nu senast vistats i hemmet blott 1 år. Modern satt i fängelse för stöld, fadern var borta hela dagarna. Fallet framlades med vederbörlig utredning för barnavårdsnämnden, som omedelbart tog gossen om hand.

H. J. anmälde af en grannhustru. Var för sin ålder späd och klen och föreföll förskrämd, öfveransträngd med hårdt arbete och var föremål för illvilja från hemmets husmoder, som ej var hennes mor. Fick ej gå i skola. Efter åtskilligt arbete lyckades afdelningen komma i förbindelse med flickans mor och morfar, få förmyndare utsedd och barnet förflyttadt till ett godt hem på landet.

G. V. tillbringade de två första månaderna af sitt lif på "Barnavård". Äfven sedan hon skrefs ut därifrån, erhöill hon god vård hos de fosterföräldrar dit modern lämnade henne. Men dessa voro fattiga, modern kunde endast betala helt litet och fadern var försvunnen; hur fästade fosterföräldrarna än voro vid barnet, kunde de ej behålla henne. Det lyckades afdelningen att finna ett verkligt föräldrahem för henne, i hvilket hon nu vistats i nära två år och — af allt att döma, går en lycklig framtid till mötes.

När begäran framställdes om det porträtt af barnet och fosterföräldrarna, som återgifves på första sidan af detta nummer, erhöills följande betecknande svar: "Kunde detta lända till att flera barnlösa hem finge åtnjuta samma glädje, som vi haft af vår lilla fosterdotter, vore mycket vunnet härmed."

Efter denna redogörelse för Barnavårdsafdelningens verksamhet kommer jag nu till mitt förut omnämnda förslag, som erfarenheten från barnavårdsafdelningen motiverat och som f. ö. mångenstädes förverkligats. Det lyder i all sin korthet sålunda:

Öppna de barnlösa, välbärgade hemmen för de hemlösa barnen.

Tusende hem i vårt land, som skulle ha alla förutsättningar att fostra dugliga, lyckliga människor, ha nekats glädjen af egna barn. Hvarför icke gripa tillfället och upptaga en af dessa tusen små, hemlösa, som blott vänta på att få upplysa och upplifva ett hems tystnad och tomhet? Hvarför icke låta den längtan att slösa barnaomsorg och barnaglädje, som ligger fördold inom hvarje människobröst, få utlopp och näring? Hvarför icke göra en insats i vårt folks framtid genom att sprida hemmets värme till någon af dem, som kommit till världen utanför ett hems dörrar och som annars måste vandra en ensam och dyster väg genom lifvet?

* * *

Jag hör emellertid redan åtskilliga af Iduns läsare göra sina invändningar. "Kan det vara lämpligt att skilja mor och barn åt?" frågar man till en början. Naturligtvis icke. Bandet mellan mor och barn skall ej slitas, om modern önskar och förmår vårda sitt barn. Men i hur många fall saknas ej de enklaste förutsättningar härför. Barnavårdsafdelningen kommer alltid att i första hand söka uppfostra både mor och barn genom att bibehålla deras samband; först när detta ej kan gå för sig, eller är för barnet olämpligt — eller där båda föräldrarna saknas — skola ansträngningarna riktas på att skaffa barnet ett hem hos främmande.

"Men," säges det vidare, "är det ej riskabelt att utan kontroll öfverlämna barnen till obekanta familjer? Alldeles riktigt. Vi äro skyldiga barnen att i hvarje fall noga taga del af förhållandena i de familjer, som vilja mottaga barn. Däröfver bör ingen känna sig sårad. Det är en enkel plikt mot barnen.

"Men skulle ej de hemlösa barnens upptagande utan ersättning i goda hem medföra en lättnad i kommunernas plikter mot dessa barn?" Helt visst. Men skulle detta innebära någon egentlig fara? För öfrigt är det nog redan ett godt stycke arbete att "placera" de barn, som myndigheterna ej ha någon befogenhet att taga befattning med. I hvad mån det är lämpligt att utplantera de massor barn, som nu vistas å fattigvårdsinrättningarna, blir en senare och vida större fråga.

För öfrigt afser den verksamhet, som barnavårdsafdelningen utöfvar, alls icke uteslutande att skaffa de hjälpbehöfvande barnen nya hem såsom framgår af de ofvan anförda exemplen. I många fall är det riktigare att söka understödja de hem, som ha egna barn att vårda, än att taga barnen från hemmet. Genom tillsättande af vårdare och förmyndare söker afdelningen att trygga barnens ställning och måste äfven i detta afseende vända sig till Iduns stora läsekrets med en vädjan om bistånd, då erfarenheten visat, att det varit mycket svårt att uppbära de för vårdarkallet lämpliga krafterna. Det är också att hoppas, att den allmänna uppmärksamhet, som nu alltmer kommer barnavårdsfrågan till del, skall skapa nya synpunkter och förslag till densammars lösning.

ROSENFORS
HAFREGRYN

Vi bedja få fästa husmödrars uppmärksamhet på, att våra sedan länge kända och efterfrågade fabriker af hafregryn och sundhetsmjöl numera finnes att tillgå i de flesta större speceriaffärer. Genom nyuppfunna, fulländade prepareringsmetoder samt genom användande af den finaste råvara, framställa vi ett fabrikt, som i smak och näringsvärde står främst bland alla i handeln förekommande hafrepreparater. Efterfråga allt d Rosenfors hafregryn och sundhetsmjöl, hvars tillverkning står under läkares kontroll. Partilagert i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.

Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

Och det behöfver knappast sägas, att Iduns ärade läsare äro mer än välkomna med sina inlägg till barnavårdsafdelningen.

* * *

Är ej barnens väl den punkt, där alla, som kalla sig svenskar, kunna mötas utan hänsyn till det, som söndrar och förbittrar vårt medborgerliga samlif? Och är ej utsikten att kunna deltaga i det unga Sveriges fostran i och för sig lockande nog, för att dörrar och hjärtan skola öppnas för de små, som aldrig känt ett hems värme?

G. H. VON KOCH.

* * *

Våra första skyddslingar.

I ENLIGHET MED den plan, som redaktör v. Koch här så öfvertygande värtaligt demonstreat, är det vår afsikt att gång efter annan i Idun meddela porträtt och en liten biografi af de små hemlösa, som Barnavårdsafdelningen önskar om möjligt skaffa goda hem. Vi göra i dag början med tre stycken små stockholmsbarn i förhoppning att deras hjälplösa belägenhet skall tala till kärleksfulla och kärleksbehöfvande föräldrahjärtan.

Det äldsta är

Helge,

som fyller 5 år i juni. Han har alltsedan sin födelse varit utackorderad i en familj i Vasastaden och är innerligt fäst vid sin fostermor. Då hans egen mor emellertid nu ej på länge sett sig i stånd att betala något för honom, nalkas den stund, då fostermöden, som är änka och har egna barn, ser sig nödsakad att lämna af honom till fattigvården. Lille Helge,

som är en duktig och välskött pojke, präktig och bastant för sin ålder, har redan vid fyra år fått smaka lifvets bitterhet, han har nämligen af de äldres samtal uppfattat, att det är fråga om att han skall lämna sitt hem. "Mamma tar mig väl inte till fattigvården?" är hans ständiga fråga till fostermöden, som med svidande hjärta måste lugna honom med försäkningar, dem hon själf icke riktigt tror på. Helge är en klok och ömsint gosse, som helt säkert snart skulle fästa sig vid dem, som toge honom som eget barn. Han har därjämte en utpräglad musikalisk begåfning, sjunger små visor och melodier, när han hört dem en gång, och spelar på sitt lilla handklaver, som han fick ha i handen, när han fotograferades, eftersom hans vän, katten Miss, ej kunde förmås att underkasta sig ceremonien. Han ser en smula bedröfvad ut på bilden, men det beror på, att han med barnets fina instinkt anade, att det var fråga om någon förändring i hans lif, när de främmande människorna kommo enkom för att fotografera honom. Och för hans begrepp finnas inga andra eventualiteter än den fruktade fattigvården.

Vår nästa unge man heter

Gunnar

och är 2 1/2 år. Gunnar, som för närvarande vistas på ett barnhem i Stockholm, har sjömansblod i ådrorna, och han ser också synnerligen trygg och orädd ut. När de öfriga barnen på hemmet stimmade och småkinkade litet för fotograferingen, behöll han det lugn, som höfves en man. Hans vårdarinnor beskrifva honom som en af instinkt och vana snygg och fin gosse, vänlig, lugn och förståndig. Han är inte precis vacker, men efter hvad man nu kan döma, tyckes han vara ämne till en duktig karl, som hans adoptivföräldrar helt visst skulle komma att få heder af.

Hans familjeförhållanden göra det synnerligen önskvärdt, att han blir omhändertagen, ty hans styffar och dennes anhöriga vilja icke veta af den stackars pysen, och då modern därför är ur stånd att ägna honom någon vård, har han tillfälligtvis blifvit intagen på barnhemmet, i väntan på att något verkligt hem skall öppna sig för honom.

Greta

är snart två år gammal. Hennes mor, själf uppfostrad på barnhem, var helt ung, då flickan föddes, och lämnade henne genast till en äldre murarfamilj i Stockholm, där hon ännu vistas. Hennes fosterföräldrar äro mycket förtjusta i den lilla flickan, men se sig ingen utväg att behålla henne, när hvarken modern eller fattigvården bidrager till hennes underhåll. De börja bli gamla och ha svårt nog att reda sig själfva.

Greta är en liten vacker flicka med stora, klarblå ögon och en hy så genomskinligt hvit som porslin. Hon är väluppfostrad, artig och lydig, trots sin ringa ålder älskvärd och vänlig mot besökande på ett stillsamt sätt, och när fostermöden sätter sina glasögon på henne och ger henne en tidning i handen, läser hon på sitt eget lilla barnspråk och ser så allvarsam och klok ut, som anade hon hur otrygg och oviss hennes ställning är i världen. Säkert skulle lilla Greta mycket snart fullständigt inta ett par adoptivföräldrars hjärtan.

Alla

som vilja medverka till att dessa barn erhålla hem, där de vårdas och väl upptagas som »egna», böra tillskrifva **Svenska Fattigvårdsförbundets Barnavårdsafdelning**, Stora Nygatan 41, Stockholm (Rikstel. 15 46, Allm. tel. 27 15). Afdelingens föreståndare, fröken **Ellen Afzelius**, träffas hvarje söckendag kl. 11—1 utom lördagar.

GUNNAR.

GRETA.

HELGE.

BARNEN SOM SÖKA ETT HEM.

Begär alltid **Granit-omaljerade KOCKUMS KOKKÄRL** Giftrika och syrefasta. Prisbilliga. Fås på begäran öfverallt i hela världen. Ny upplaga af sist utkomna men slutsålda **Carl Larsson-Album** Svenska kvinnan genom seklen. A. Blomberg foto. Tio bilder i flerfärgstryck med text och teckningar af **Carl Larsson**. Stort kvartformat. Inbundet i smakfullt hvitt band med guld- o. färgtryck. Pris 5 kronor. **C. G. Fritztes Bokförlags Aktiebolag.**

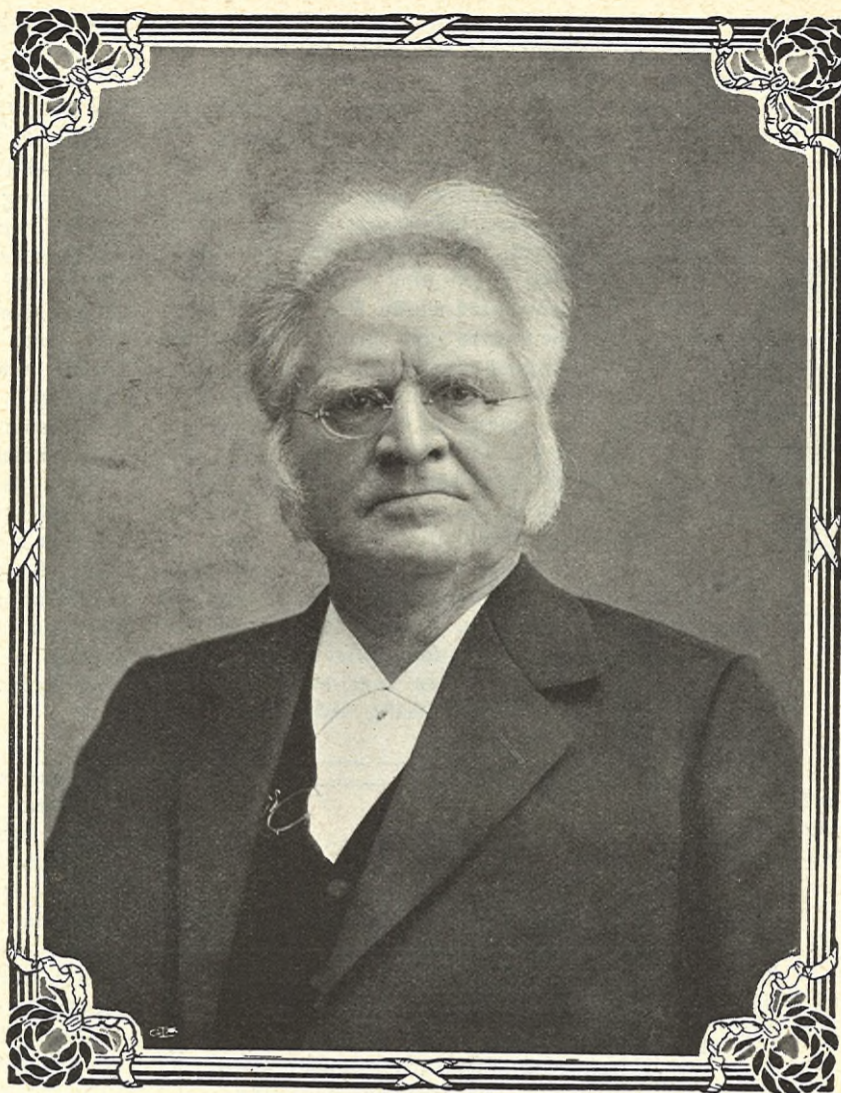
BJÖRNSTJERNE BJÖRNSON.

UNG VAR HAN till det sista, ung och full af lif. Eller kan någon tro, att det är en gammal man, som skrifvit "När det unga vinet blommar"? Snarare skulle man tro detta skådespel vara skrifvet af en ung, en *mycket* ung man, som stod midt i lifvets fullhet, utan att ännu ha kommit öfver sin egen "Sturm und Drang"-period.

Denna ungdomens mångfald i känslor, som aldrig lämnat Björnson, berodde nog till slut på hans eminenta diktarebegåfning. Han arbetade icke, han diktade så naturligt som en källa beständigt porlar med vatten, som ett träd sätter blad, blommor och frukt. Med honom går den siste spontane nordiske författaren ur tiden. Mycket vackert, sant och beaktansvärdt kunna ju de reflekterande och arbetande författarne åstadkomma, men omöjligt kunna de framkalla denna lifsglädje, som man blott erfar af solskens, af naturens härlighet och af en rik och inspirerad diktning. Björnsons diktareförmåga hängde så helt tillsammans med hans personlighet, att endast de, som ha haft den lyckan att känna honom själf, tillfyller veta, hvilket outtömligt källsprång af poesi det fanns hos honom. Man kan ju räkna många konstnärer, såväl diktare som musici och målare, hos hvilka talangen är som en dräkt, de kunna taga af och på. Med dessa människor kan man vara tillsammans länge utan att erfara spår af deras särskilda begåfning, ja, de kunna till och med förefalla tommare och obetydligare än flertalet af människor. Det är först när de komma in på sitt speciella område, man erfar hvilken gåfva de ha som skriftställare, skådespelare eller exekverande musici. —

Icke så med Björnson. — Man behöfde endast samtala med honom en kort stund för att få intryck af hans mäktiga personlighet. Antingen han var vänlig eller ond, antingen han var upptagen af en eller annan idé eller trött och nedstämd, alltid hade han ord för sin stämning, alltid förstod han att meddela andra en stark känsla af hvad som upptog honom själf. — Det bästa af allt hvad Björnson har diktat har han *sagt*, utan tanke på, att det skulle ihågkommas eller återgifvas. I ordets bästa bemärkelse var han en improvisatör, som, följande stundens ingifvelse, kunde meddela sina tankar i en form, som hade den mest levande och medryckande verkan.

Första gången jag såg Björnson var i Köpenhamn hos professor Martin Hammerich, som på den tiden var rektor för en skola på "Christianshavn". Han var rikt gift och förde ett stort och gästfritt hus. Efter våra nutida begrepp var måhända familjen Hammerichs behåll mycket anspråkslöst, men det var ett hem, där alla betydande personligheter voro att träffa. Hvarje onsdag hölls det öppen taffel, och det är ganska svårt för en husmor att förstå, huru frun i huset (född Ågård) kunde ställa det

DET SENAST TAGNA PORTRÄTTET AF SKALDEN.

med middagen, hvartill ibland tolf, ibland trettio personer infunno sig. Men säkert är, att maten alltid räckte till; och vid bordet, där två rätter och någon dessert serverades, fördes alltid en mycket liflig och intressant konversation.

Det var, som sagdt, där i huset, jag första gången sammanträffade med Björnson. — Han var den gången en ung man och var på väg till Rom med sin unga hustru och sin förstfödde gosse Björn, ett blekt, rödhårigt litet barn af ett ganska sjukligt utseende. Hammerichs äldsta dotter Maria (senare gift med diktaren Richard) kom till mig i tamburen och sade mig, att de hade fått besök af en ung norsk diktare Björnstjerne Björnson, som hade skrifvit några mycket vackra bondhistorier, och som hade en förtjusande ung fru. — Björnson var på den tiden rätt stillsam. I sällskap med andra, isynnerhet äldre personer, talade han föga, men han såg utmärkt bra ut med sitt ljusa, tillbakastrukna hår och denna falkblick, som han bevarade hela lifvet.

Själf hade jag nyss fått långa kjolar och hade inte mycket mod att närma mig obekanta. Därför har jag också blott ett yttre intryck af Björnson från detta sammanträffande. Vår egentliga bekantskap skedde i Rom 1862. — "Synnöve Solbakken", "Arne" och flera andra af Björnsons första böcker hade redan då haft stor framgång. Det fanns väl knappast en ungdom då för tiden, som icke hade fått uttryck för ungdomens längtan efter lifvet och lyckan i visan "Örnen löfter med stærke Slag" och vi svärmade alla för "Synnöve Solbakken" så varmt, som knappast torde motsvaras af någon förtjusning vår tids ungdom ägnat senare diktareverk.

I Rom intog Björnson redan en mycket bemärkt plats. Skandinaverna gjorde honom sin uppvaktning, och fastän han på den tiden ännu

En minnesbild för Idun af HELENA NYBLOM.

hade ganska små inkomster, samlades dock många gäster i hans hus, och själf tog han ofta del i de långa utflykter i Roms närhet, som skandinaverna företogo i hvarandras sällskap.

Rom var den gången icke som nu en modern storstad. Det var en stilla oas midt i världsvimlet, och man generade sig lika litet som om man vore på landsbygden. Jag minnes en mänskenskäll, då vi i ett större sällskap gingo hem från något samkväm, att Björnson och jag dansade ned utefter Via Sestina, utan att därmed väcka minsta uppseende.

Samma vinter var den danske komponisten Heise i Rom, och i hans hus träffade jag ofta Björnson, som höll på att tillsammans med Heise komponera sin "Bergliot". Först senare har Grieg satt musik till samma dikt. Många olika tankar och idéer rörde sig den tiden i Björnsons själ, tankar och idéer som beständigt ha blifvit aflösta af andra. Till sin sista stund har han ju tagit del i sitt folks, ja i hela mänsklighetens sträfanden.

Hans ovanligt konkreta natur bragte honom beständigt i beröring med andra, och han var till den grad beroende af yttre intryck, att det ibland kunde förefalla en oförklarligt.

Jag kommer ihåg, att skandinaviska föreningen i Rom en dag hade fått besök af en amerikanare (om det var en infödd amerikanare eller en invandrad skandinav, erinrar jag mig inte). Björnson, som hade mycken sympati för det unga landet på andra sidan Atlanten, ville hålla tal för honom, men för att komma i stämning önskade han först att höra "Yankee-Doodle" spelas. — Ingen kunde spela "Yankee-Doodle". — Ja, men han *måste* höra den, för att kunna tala.

Äntligen tecknades den upp af en af de närvarande, och den lille danske komponisten och musikläraren Ravnskilde trummade den på klaveret. Det hela tog en viss tid, och resultatet var synnerligen tarfligt.

Men Björnson var nöjd. — Han hade fått sin "Yankee-Doodle" och åhörde den småleende. Därefter höll han ett alldeles briljant tal till amerikanen.

En annan gång, det var på sommaren, sade Björnson sig ha stort behof af att hålla tal. Hvad skulle man hitta på? — Jo, man ställde till en fest för den skandinaviske konsuln Bravo, en liten man af halfjudisk, tysk härkomst, som annars icke föreföll som något särskildt inspirerande föremål. — Vid detta tillfälle lär Björnson ha öfverträffat sig själf i värtalighet. Saken var nog den, att han var så full af tankar som en flod af vatten. Tidals *måste* denna flod svämma öfver sina bräddar.

Hade han blott de minsta, obetydligaste föremål som utgångspunkt, var hans dikt färdig. Den ryckte honom själf med och ingaf honom ord och uttryck, som kommo åhörararens karant att skratta och tåras.

Mången gång har jag varit närvarande vid

Hvarje husmoder **Barngarderoben** bör prenumerera på Pris för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska **likaså** 12 häften årligen.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmars, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunnna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

ett middagsbord, där Björnson talat och talat länge, medan de närvarande sutto i andlös spänning, ömsom leende, ömsom storgråtande vid hans ord. Man må dock inte tro att hans vältalighet var af den vanliga sorten.

Vältalighet är annars ett så obehagligt ord. Att tala väl — ja, det förstå många. Det finns människor, hvilkas tunga flödar af ord, och som kunna haspla ur sig långa tirader med komma, utropstecken och tankstreck, allt färdigt att tryckas, men hvilket, när det slutligen gäller, säger en rakt ingenting.

Björnson tog hjärtat ur kroppen på en. Han förstod att beröra alla de mest sängbara mänskliga strängarne. — Från den mest soliga humor till det mest upphöjda och tragiska — intet var honom främmande, och om han talade till en bestämd person i sällskapet, då hade han en förmåga att i få drag karaktärisera denna människa så lefvande, att man tyckte sig först då riktigt uppfatta hela hans varelse.

Det var icke för att blifva ihågkommen, Björnson talade för sina vänner.

Jag minnes en gång i Upsala, då han och hans hustru hade inbjudit min man och mig till middag. Strax efter soppan önskade Björnson champagne. Hans hustru menade, att vi skulle dröja litet därmed. Björnson blef på misshumör och önskade fortfarande champagne. Den blef då också serverad, och efter det första glaset lyste Björnson upp, och sällan har jag hört honom tala så inspirerad. Hela middagen var en poesiens fest, hvartill man aldrig upplefver maken.

Med denna förmåga att tala till andra kan man väl förstå det oerhörda inflytande, Björnson har haft på den stora massan. Han förstod att rycka människor med sig till allt, hvartill han uppmuntrade dem. Jag vet väl, hur man i Sverige ansett denna hans makt missbrukad till att bringa split mellan brödrafolken. Här är inte platsen att gå närmare in på ämnet, men säkert är, att allt han gjorde, har han gjort i kärlek till sitt folk, och han hatade icke Sverige. Tvärtom hade han all vördnad och beundran för svenska folket. Men mest af allt älskade han Norges själfständighet.

Hvad Björnson varit som diktare, veta alla. Hans stora produktion har gett oss så mycket, att det finns nog för de mest olikartade tycken. Enligt min mening är det hans lyriska dikter, som skola behålla evigt värde. Yttre situationer, människors tänkesätt ändras i det oändliga, så länge världen består, men människors innersta sjäslif förblir dock alltid detsamma, och om en diktare, likt Björnson, har förstått att tolka hvad som bor i det fördoldaste af ett människohjärta, då har han lefvat för alla tider. —

En sak, som utmärkte Björnson, kan jag inte låta bli att nämna. Det var hans stora generositet, hans andliga generositet emot andra.

Mycket få äro de, som äga hans förmåga att kunna uppmuntra och att kunna glädjas öfver hvad en annan frambragt.

Ingen kan ersätta hans värmande, lifgifvande ande.

Med honom är det, som om något ljusst och ungt slocknade öfver Norge.

Litteratur.

NORRTULLSLIGAN af *Elin Wagner* utkommer nu i dagarna i tysk översättning af Julia Koppel på ett större förlag i München under titeln "Das Liga der Kontorsfräulein, eine Erzählung aus Stockholm." Den har förut gått som följetong i den stora, ansedda tidningen "Frankfurter Zeitung" och ett par andra tyska tidningar och de svenska kontorsflickornas lilla historia har visat sig synnerligen intressera tyska läsare.

EMILIA BROOMÉ

KERSTIN HESSELGREN

Kvinnorna och stadsfullmäktigevalen.

ATT INTRESSET för nästa månads stadsfullmäktigeval här i Stockholm är stort bland kvinnorna, därpå tyda många tecken, sade fröken Anna Whitlock, landsföreningens förutvarande ordförande genast, då jag omtalade för henne, att jag kommit för att få ett uttalande af en sakkörståndig om hur kvinnorna ställde sig till valen och till frågan om kvinnliga kandidater.

— Det se vi ju först på den stora tillströmningen till kurserna i kommunalkunskap — 800 seriekort sålda! Och detta utan propaganda i vanlig mening, blott därför att de svenska kvinnorna nu som förr visat det vackra drag som heter samvetsgrannhet. »Skall vi göra något, måste vi först lära oss hur.» det är deras tankegång.

Vidare ha vi sett hur ett flertal kvinnor deltagit i bildandet af det nya frisinnade valmansförbundet i Stockholm och fått representanter såväl i styrelserna för de olika kretsförbunden som i centralstyrelsen.

Hvad kvinnornas ställning föröfrigt angår, så se de i allmänhet icke så mycket på kandidaternas partifärger. När de nu för första gången ha rättighet att få representanter ur egna led in i stadsfullmäktige, önska de först och främst att få in kvinnor, som visat sig riktigt dugliga, kloka och praktiska. Kvinnorna veta mycket väl att de behöfva männens hjälp för att lancera sina kandidater och att de utan samarbete med dem icke komma någonstädes. Men detta hindrar ju icke att man redan kan börja att framhålla sina önsknings.

Fröken Whitlocks kloka försiktighet är ju axiomatisk bland dem, som känna henne.

— De frisinnade kvinnorna ha, så vidt jag nu vet, hittills endast satt upp två kandidater, men dessa äro i stället synnerligen lämpliga och ha så tungt vägande och kända namn att kvinnorna ur alla partier egentligen borde kunna enas om dem.

— Fru Broomé och fröken Hesselgren? sade jag genast.

— Ja, och vill ni höra deras förtjänster framhållas, så har ni nog kommit till den rätta personen, ty jag känner dem och deras verksamhet väl sedan många år tillbaka. Fru Broomé är en ovanligt lugn, klok och grundlig personlighet med utpräglad juridisk läggning, som hon ärft efter sin far. Hon är en god talarinna, kan kanske inte entusiasmera sina åhörare, men hon grundöfvertygar dem med sin sakkännedom och sin klara logik. Hon är erkändt en af de bästa ordförande i vårt land, både bland manliga och kvinnliga.

Det utmärkande för fru Broomé är att hos henne saken alltid går före personen. Hon kanske inte kommer att se de frågor, som föreligga till afgörande, så mycket ur kvinnosynpunkt, men hon kommer alltid att se dem ur rättvisans och det blir ju i grunden oftast samma resultat.

Sedan flera år är hon ju C. S. A:s byråföreståndarinna och ägnar sig uteslutande åt socialt arbete. Det blir därför en stor fond af social erfarenhet och socialt vetande, som hon kommer att tillföra stadsfullmäktige, om hon, som jag hoppas, blir vald.

— Och fröken Hesselgren?

— Ja, hon har gått i min skola i världen, så ingen kan känna henne bättre. Hon är en ovanligt vinnande person, duktig, klok och med stor arbetsförmåga, som också blir utnyttjad till det yttersta, så anlitas hon till alla tänkbara uppdrag. Hon har tagit en social examen i England och anses där att vara en ofantligt stor förmåga. Som ni vet har hon speciellt intresserat sig för fabriksinspektion och man skulle med glädje sett henne som vår första kvinnliga fabriksinspektör, om inte lönevillkoren vore så förödmjukande. För närvarande leder hon C. S. A:s kurser för sociala arbetare. Någon lämpligare och dugligare stadsfullmäktigekandidat kan man inte tänka sig.

— Tror fröken Whitlock, att kvinnorna komma att nöja sig med dessa två kandidater?

— Socialdemokraterna komma säkerligen att sätta upp kvinnliga kandidater, hur Allmänna Valmansförbundet ämnar göra, vet jag inte. Men ännu är det så tidigt att situationen kan hinna förändra sig före valen.

När jag lämnade fröken Whitlock och vandrade ned för de branta backarna, som leda från Monte Johannes, måste jag dra på munnen i min ensamhet, när jag tänkte på hur ödet med sin stilla ironi arrangerat så att vi nu skulle få kvinnliga stadsfullmäktige och kvinnor därigenom få rösträtt just till Första kammaren, den och ingen annan. Men hastigt blef jag allvarsam igen, vi stå ju inför en historisk situation och hvad Stockholm nu gör, kommer helt visst att utöfva inflytande i ena eller andra riktningen på stadsfullmäktigevalen längre fram utöfver hela landet. Och åtskilligt tyder på att, som fru Kjelsberg yttrade, »här behöfves stortvätt» litet hvarstans inom de kommunala styrelserna.

E. —ER.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorett omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

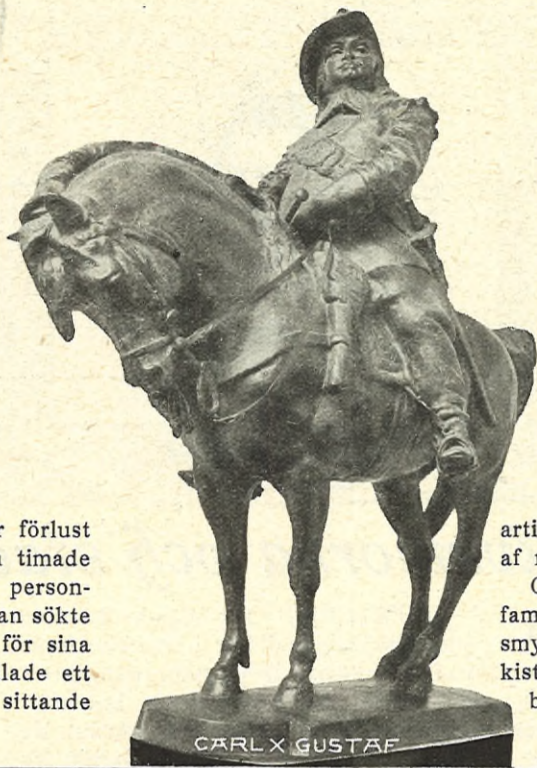

John Börjeson

Den svenska konsten har lidit en svår förlust genom professor John Börjesons nyligen timade frånfalle. Som människa en ovanligt helgjuten personlighet, var han det ej mindre som konstnär. Han sökte och fann alltid slående karaktäristiska uttryck för sina skulpturala kompositioner, vare sig han behandlade ett rent lyriskt ämne som "Geijers tanke" — den sittande kvinnofiguren vid foten af Geijerstoden i Uppsala — eller i den kvickt karaktäriserade Holbergstatyn fick fram det sirliga och ironiska hos nordens störste komedieförfattare, för att därefter i kungastatyerna briljera med en storsvulven kraft och bredd i karaktäristiken eller i den nobla Schéelestatyn, som ger en sådan drömfyllt tjustning åt Floras kulle i Humlegården, skildra forskarens andaktsdjupa möda inför problemet.

Som konstnärens monumentalaste skapelse anses oemotsagdt Karl X Gustafs-stoden, hvilken återgifves häröfvan. Det är en egendomlig tillfällighet, hvilken vi särskildt vilja framhålla, att det i dag — detta Idunnummers datum — har förflutit 250 år sedan Karl X Gustaf dog. —

Något närmare ingående på professor Börjesons rika konstnärliga gärning kräfvades icke här, alldenstund Idun vid flere föregående tillfällen och särskildt i november 1901 i en

In memoriam

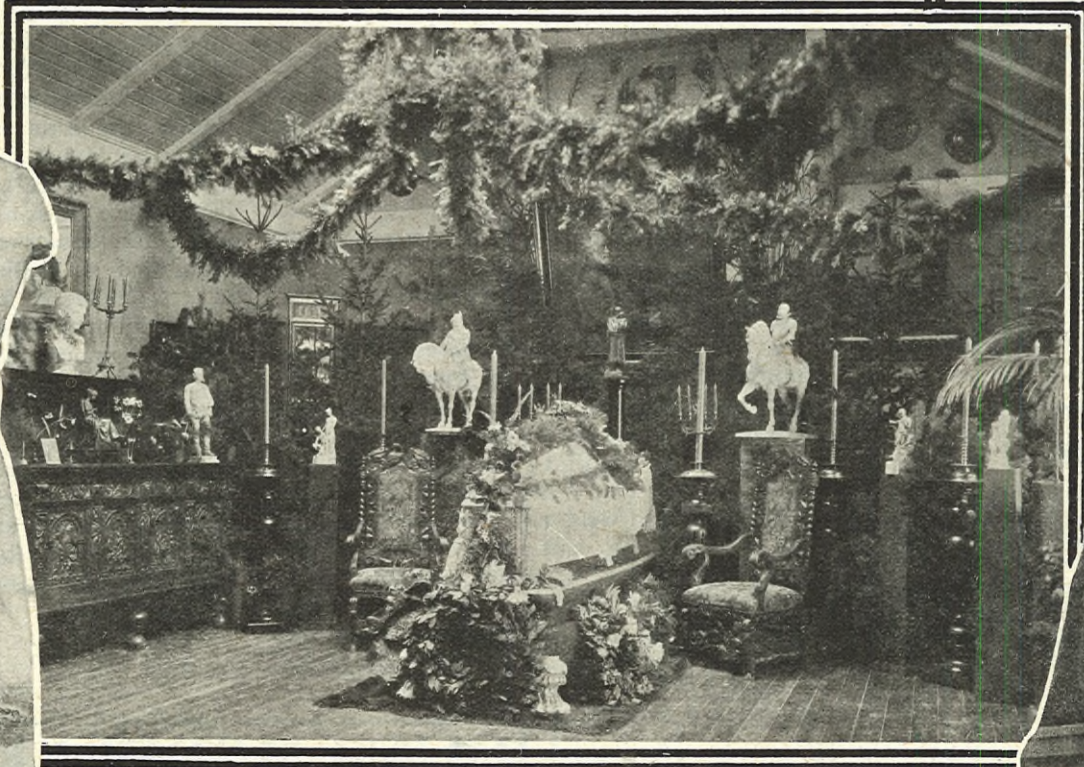
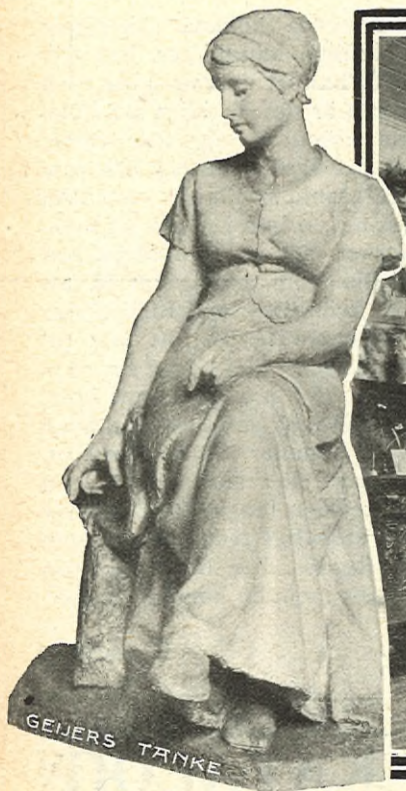
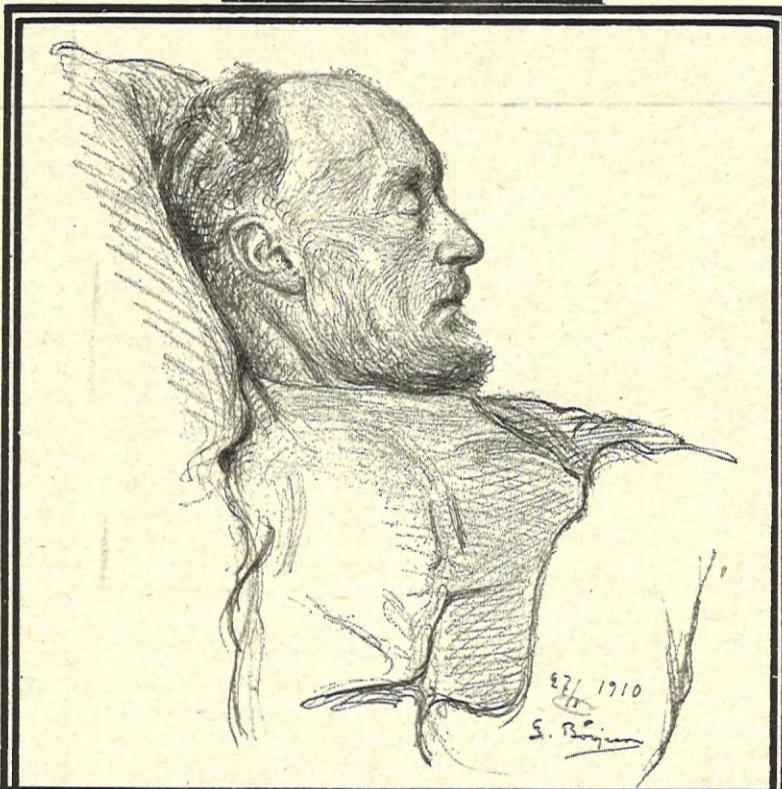
artikel af Daniel Fallström lämnat en belysande skildring af människan och konstnären.

Genom vänligt tillmötesgående af den Börjesonska familjen ha vi satts i tillfälle att lämna en bild af det smyckade dödsrummet med den hvita, kransbehängda kistan; likaså meddela vi en reproduction efter en blyerts-kiss af sonen, artisten Gunnar Börjeson, framställande professor B. på sjukbädden ett par dagar före dödsfallet.

Konstnärens sista färd från hemmet vid Storängen blef en sorgelöst högtid af lika vacker som ovanlig art och bevistades af ett stort antal inbjudna.

Pastor Kasper Börjeson, en af den aflidnes söner, höll ett gripande minnestal, hvori han skildrade den hänsöfne konstnärens dådrika lif i det sköna tjänst, manna-kraften i hans väsen i förening med ett varmt hjärtelag och en aldrig tröttnande kärleksfull omsorg om de sina.

Sedan friherre Cederström talat å konsthögskolans vägnar och ännu ett par af de närvarande hyllat den aflidnes minne, afslöts sorgfesten med afsjungandet af "Stilla skuggor". Vintermörkret hade nu fallit öfver nejden, och vid skenet af flammmande bloss bars kistan, mellan leden af anhöriga, till likvagnen för att föras in till hufvudstaden.

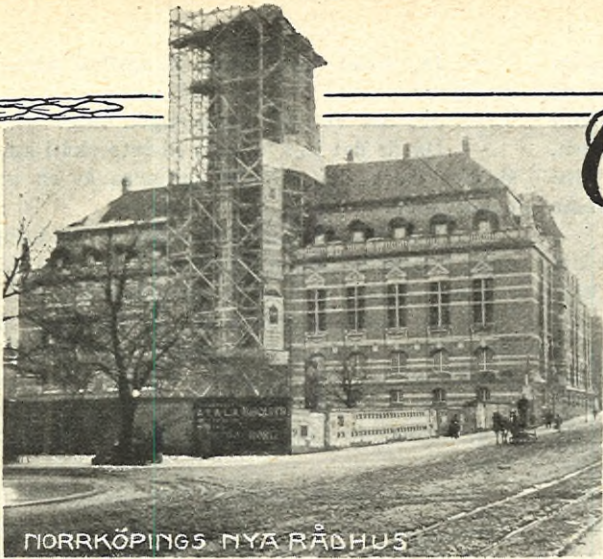

Pennteckning af Gunnar Börjeson.

Foto för Idun af A. Blomberg.

Idrott

Östgötaspelen.

NORRKÖPINGS NYA RÅDHUS

2

3

4

5

6

7

I NORRKÖPING ha under detta namn den 4—6 febr. afhållits en serie lyckade idrottstävlingar, från hvilka vår närvarande fotograf här bjuder en krönika i bilder. Bildserien inledes med en vy af Norrköpings under byggnad varande rådhus, vars arkitekt är professor J. Clason. 1. Tävlingsbanan med klubbhuset. 2. Landshöfdingen greve Douglas och öfverste Balck. 3. Iskarnevalens damkommitté. Från vänster: Fruarna Philipson och Lokrantz, fröken Westerberg, fruarna Ahnström och Malmström. 4. Kronprinsen, en af spelens ledare kapten Ahnström och Centralkommitténs ordf. major Lokrantz. 5. Norrköpings segrande Bandylag I. F. K. 6. Start till terränglöpning på skidor för damer. Längst till vänster 1:a pristagarinnan fröken Sigrid Viking. 7. Fröken Märta Lokrantz å Egron, pristagarinna i hoppning. 8. Löjtnant Schartau med Blanceflor, 1:a pris i distanskörning på skidor. 9. Förste pristagaren greve Kalling startar för 10 kilometerslöpningen på skidor. 10. Förste pristagaren Hejderson i fältskjutning på skidor. 11. Fröken Sonja konstäkning på jaktsegling å ste pristagaren sons Xcellent. 13. 1:a pris i skid-Startskottet går gen. 15. Fröken pris i konstäkning Blomberg foto.

9

8

10

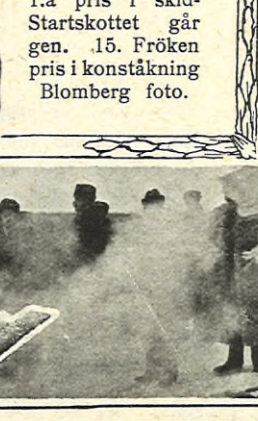
11

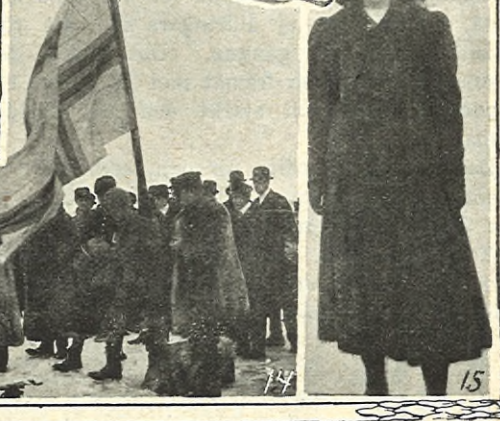
12

13

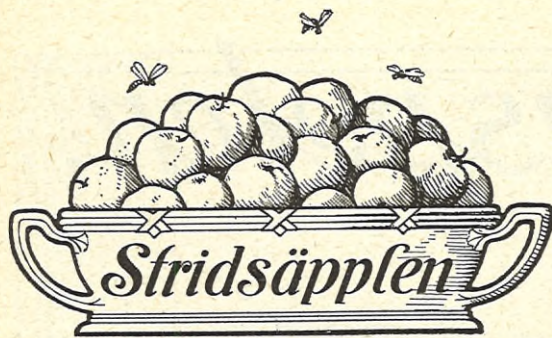

14

15

DET ÄR meningen att under ofvanstående rubrik ge smärre uppsatser och kåserier af ett visst närgånget kynne, små lagom elaka insinuationer, spörsmål och funderingar om människor och ting, som kunna skaffa läsaren en hälsosam förargelse eller locka till ett muntert leende. Hvar och en, som kan främja stacken med ett strå, är välkommen, men det skall vara spets på strået och fart i anfall.

II.

Är kvinnan feg och mannen modig?

O, DETTA EVINNERLIGA käbbel om kvinnans eller mannens företräden! Till något positivt resultat leder det aldrig, däri har Stillett så innerligt rätt. Oförståndiga de kvinnor, som tro sig främja sin sak, genom att i tid och otid, i tidningar och annorstädes, framhäva sig själfva på så löjväckande och föraktligt sätt, som sker. De representanter för vårt kära kön, som så antaga sig vår sak, äro vi liten tack skyldiga!

”Kvinnan“ är, hvad hon är, en människa och såsom sådan behäftad med fel och förtjänster. Såsom det ”svagare kärilet“ har hon ju alltid varit betraktad (oaktadt sin längre lifstid), men att den meningen skulle vara allmänligen omfattad, att hon skulle vara så fysiskt feg, att hon svimmar vid åsynen af en rätta, eller är rädd för mörkret, vågar jag bestrida. Det anses verkligen alldeles individuellt, om så är förhållandet, och beroende på klana nerver eller dåligt samvete. Möjligen anser man sig om en viss klass af kvinnor kunna tala om sådant pjask (eller nervositet), hvartill missriktad uppfostran förhjälp.

Vidare synes det oss behöfligt att påvisa den inskränkta syn på, hvad mod vill säga, som en stor del människor i likhet med Stillett tyckes ha. Det ser ut, som om för dem blott det fysiska modet, djurmodet, förefunnes. Detta mod, som, djupast sedt, blott är en naturlig drift att hålla lifhanken vid makt. I vårt hundraåriga fredsrrike, säger Stillett, har intet mod behöft ådagaläggas, där det kroppsliga lifvet ju är så skyddadt på alla områden. Nåväl, tack vare denna säkerhet (som dock faktiskt ej är så stor!) gifves ju så mycket rikare tillfälle att utveckla det högre modet, det moraliska. Finns det inte ideal att lefva och strida för nu som aldrig förr, med ordets svärd, i handlingens kraft? Jo, för visso. Men att döma af jargongen, skulle man kunna tro, att allt stort blott sker i krigstid med svärdet i hand, ty det är för obegripligt, hur gärna tankarna gå tillbaka till ”gången storhetstid“. Det är symptom på släktets ålderdomsaftning detta, att blott se tillbaka för att finna sina ideal, ty är det ej åldringars sed att rota i det gamla och gångna. Det släkte där emot, som också ser framåt mot nya ideal, blir ungdomskraftigt och starkt och för världen framåt.

Det är så naturligt för den, som blott erkänner den fysiska styrkan, djurmodet, att likt Stillett karakterisera all antimilitarism som feghet; och dock, inom detta läger ha vi att söka det kanske mest upphöjda, sublimes modet.

Vi tänka på de krigstjänstvagrare, som hellre lida spott och spe, fängelse och död, än de svika sin religiösa tro. För den tankens skull att människorna äro bröder, sin Faders barn, vilja de intet annat än älska och hjälpa. Sitt lif vilja de ge sitt land genom trofast arbete i pliktuppfyllelse.

En annan sak är att afgöra, hurvida det var feighet eller mod som dikterade de styrandes handlingssätt 1905; klokhet var det emellertid.

Storstrejken var en dumhet. Skyddskårens arbete kan väl sägas vara modigt. I. ö. kommo väl feighet och mod till synes å ömse håll. Mången fattig såg välorstrejken som ett högt och heligt medel för erhållandet af bättre lifsvillkor, och för mången fordrades kanske ej så litet mod för att hårda ut.

En sak, som kanske Stillett har rätt i, är att moderskapet härdat kvinnan, så att hon inför sjukdom ej blir så modlös som mannen, men att karakterisera kvinnan som modig och mannen som feg är likaså galet som tvärtom.

EVA.

III.

I rösträttens tecken.

LJUSET, som strömmar ut genom samlingslokalens dörröppning, skär en triangel i gatans mörka perspektiv.

Månen står som en dunkel skifva bakom strömolnen, och det rasslar i planterings barslitna träd.

Skarorna strömma som en svart flod utför trapporna och skingras åt olika håll.

En liten klunga damer står kvar under ett lifligt meningsutbyte. Sedan skiljas också de och dörrarna slutas till.

— Det blef sent i kväll, säger en ung flicka och tar sin kamrat under armen.

Deras kinder glöda och ögonen blänka under hattarnas vida brätten. Entusiasmen, indignationen och kampens berusning slå ännu som oroliga böljeslag genom deras sinnen.

Deras steg äro spänstiga och det är något målmedvetet i deras hållning. De tillhöra den moderna kvinnotypen.

Tvenne herrar ur den bättre medelklassen komma emot dem. De äro sina pappors gossar och gå på jakt efter nya retelser för sina slappa nerver. Lindrigt nyktra.

I den hvassa ljusglimten från en gatlykta upptäcka de, att kvinnorna äro vackra och välvuxna. Som på ett gifvet kommando göra de helt om marsch och följa efter som spårhundar. När flickorna märka att de äro förföljda, påskynda de sina steg.

En af nattvandrarerna går i kapp dem och inleder attacken med att lyfta på cylindern och erbjuda sitt sällskap.

— Vi behöfver inget sällskap, svarar den blonda stramt.

Men den andra blir ännu rödare och betraktar gentlemannen med ett ironiskt småleende.

— Om några år kommer kanske den där med skalliga hjässan att sitta i stadsfullmäktige, tänker hon bittert.

— Vet herrarna hvarifrån vi kommer? säger hon högt.

Uppmuntrade af tilltalet svara de ett dubbelt:

— Nej.

— Jo, vi kommer från ett rösträttsmöte. Hon slungar ut det som trumf i bridge, och de mörka ögonen skjuta gnistor.

Herrarne bli en smula långa i ansiktet

— Rösträttskvinnor! Fy f-n.

— Hvad ska såna små sötungar med rösträtt att göra?

— Ja, hvad ska herrarna själfva med sin att göra?

— Ja, det vet jag sannerligen inte.

— Då är det ju synd, att ni inte skall kunna skänka bort den som en allmosa åt en mera behöfvande.

— Vet inte fröken att Hjalmar Söderberg sagt: ”Lagstiftningen kan inte ändra om naturen och göra kvinnan till mannens like.“

— En klok kvinna sade en gång till mig, att somliga människor begagna andras citat för att dölja sin brist på egna tankar.

— Ja, gudbevare mig för att bli herrarnes like, inskjuter den blonda med ett klingande skratt.

Herrarne känna sig sårade i djupet af sin själ.

— Då kvinnan är besatt af partilidelse saknar hon hvarje spår af något erotiskt tilldragande, säger den ene.

— Alltså kunna vi hoppas på att bli befriade från herrarnes sällskap, svarar den mörka, ty det var väl egentligen inte för att diskutera politik, som ni följt oss hem.

Men då hon vrider om nyckeln i porten och ser efter de bortilande skuggorna, tänker hon bittert:

— Där gå rättvisans och maktens innehavare. Jag, som arbetar i statens tjänst, erkännes inte som medborgarinna, utan är enligt lagen jämställd med barn och idioter. Kan man inte bli bitter!

Och hon skjuter upp dörren med en fart, som gällde det att öppna batalj mot en osynlig fiende.

Men gentlemännen röra sig i riktning mot de stora stråkvägarna.

De titta på månen och sucka i kapp med Hjalmar Söderberg:

”O forna tiders kvinnor.“

GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Stjärnan i lapptäcket

eller

När tant Tonnie dansade med kung Oscar i ullsockorna.

Ett ungdomsminne af Dagmar.

LISA, GRETA har telefonerat och frågat om du vill komma till tant Antonie och se julklappar i afton.“

”Ja, visst vill jag det, mamma lilla.“ —

”Ring då på och svara själf, min flicka.“

Glad skyndade jag till telefonen och ringde upp det välbekanta numret. Greta var min bästa vän och en kväll i hennes hem var alltid ett stort nöje för alla hennes flickbekanta.

Greta var fosterbarn; hennes föräldrar hade tidigt dött, lämnande sin flicka ensam i världen. På ödets underbara vägar hade hon vandrat genom många händer och slutligen hamnat hos en gammal fröken, som i yngre år haft anställning på slottet hos drottning Josephine. Kära, gamla tant Antonie! Huru väl ser jag dig ej för mitt minne! Den lilla figuren hade med åren blifvit oformligt fet och på den väldiga magen tronade alltid de små välskötta händerna i kors. En tid satt du på en madrasserad lår, som ställts på fötter, då du ”vuxit ur“ alla dina stolar, tills vi en gång på våra ströftåg upptäckte en Grossvaterstuhl, den vi salade till och presentade dig.

Ditt hem var som ett museum, med hvar sak var ett minne förknippadt från dina bästa

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som fört ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lectyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige porto fritt.

Idun 1892	2:—	Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas) 5: 50	
Idun 1893 (nr 1 felas).....	2:—	Idun 1907 (med julnummer).....	6:—
Idun 1895 (utan julnummer)	2:—	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1903 (med julnummer).....	4:—	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1904 (med julnummer).....	5:—	Iduns julnummer 1905	0: 50
Idun 1905 (med julnummer, nr 28 felas).....	5:—	Barngarderoben 1905, komplett.....	2:—

LÄS!

Kärlekens dröm.

VISST ÄR den drömmen verklig, visst är den sägen sann, att tvenne själar skapas från början för hvarann.

Om än i dunkel aning de skilda vägar gå,
om än i livvets töcken de ej hvarandra nå.

Kanhända mörka frågor en gång få ljusa svar.
Kanhända att en himmel gör jordens gåta klar.

Jag vill ej fåfängt klaga, att ej din väg blef min,
att ej din famn jag funnit, ej känt min hand i din.

Men fast för allt, som sviker, jag vill bevara väl
min varma drömda känsla för dig, min tvillingssjäl.

Med skapartankens varde jag till din egen blef,
jag blef det, då Guds finger lifsordet: mänska, skref.

Jag blef det, då hans solljus i kärleks strålar bröts,
då uti hjärtats skålar hans väsens fullhet göts.

Din var jag, än blott ämnad, en tanke, kropplöst fri.
Din var jag i mitt första jordbundna barnaskri.

Din var min oskuldens lektid, din var min ungdomsdröm,
ditt var det hopp, som svunnit likt flarn på tidens ström.

Din var jag i den längtan, som blef till bitter nöd.
Din var jag, då mitt hjärta bland stenar sökte bröd.

För allt hvad jag har felat och samvetet mig bränt,
din i min blygd jag varit, din i hvar sorg jag känt.

Nu lider det mot afton, nu dalar sol till ro.
Så följ mig till den morgon, som gryr på nytt, min tro

att, där den fria anden ej mer är stoftets träl,
min stig med din skall enas, min drömda tvillingssjäl.

SIGRID ELMBLAD.

blifvit bjudna på dans till kommandörkapten X. Roligt var det ju alltid att få komma ut och dansa, men ännu roligare denna gång, då vi visste, att hertigen af Östergötland, prins Oscar, äfven lofvat att komma. — Tänk, om han skulle bjuda upp oss! — Våra klädningar hade vi sytt själfva, ja, tyget ser ni här, hvit nättelduk och skära sidenskärp, jo, jo, ni, flickorna nu för tiden ha nog andra fordringar på baltoaletten och på hela utrustningen för öfrigt. Nu voro vi fyra systrar, som tillsammans ägde tre par bottiner, — denna gång var det min tur att draga pappas ullsockor utanpå balskorna. — Så kommo vi då fram, afpälningen försiggick och vi trädde in och hälsade på värdfolket. Det var ett gästfritt hem vi kommo till, glada, älskvärda människor, som förstodo att rätta mun efter matsäcken; roligt hade vi där som ingenstädes annars, fast undfägnaden var den tänkbart enklaste.

Hvad gjorde det, att förfriskningarna alltid bestodo af morotsmarmelad, att köträtten vid supén var bullar af buljongskött och att vår Herre fick styra om efterrätten, ty den brukade ofta bestå af nyfallen snö med lingonmos och socker. Nå, denna gång blef det kanske litet finare, för prinsens skull. —

Snart var balen i full gång. Och rätt som det var stod prinsen framför mig och bugade sig. Jag, stackare, kom naturligtvis alldeles af mig, men hur det var, dansade vi ut. Först var jag litet generad, men sen greps jag af det nöje dansen alltid skänkt mig — Glömd var kungligheten, vi voro endast ett par unga människobarn, hvilka harmonierade väl i dansen. Ännu ett par gånger hämtade han mig till dans under kvällens lopp och vi skämtade och pratade, som gamla bekanta — jag hade då ännu ej fått lära att styra min kvicka tunga och inte brydde jag mig heller mera om, att han var prins.

Nå, så gick också den kvällen — kanske litet fortare än andra — och så stod jag till slut påpälsad i tamburen med ullsockorna på fötterna, väntande på systrarna. Plötsligen kommer prinsen ut i tamburen rakt på mig och i det han raskt svänger af mig kappan, utropar han: "Men, mamsell Antonie, den här valsen var ju vår!" Och så lade han armen om mitt lif och vi dansade in genom salongen och kabinettet och kommo som en stormvind ut i salen, där vi hvirflade om i yrande fart.

Plötsligt ser jag, att allas blickar riktas mot våra fötter, ett allmänt fnissande hörs och som en blixst slår mig sanningen — ullsockorna! Dem hade jag glömt. — Förgäfves sökte jag slita mig lös, prinsen höll mig som i ett skrufstäd. Slutligen hviskade jag halft gråtande: "Stanna, Ers Kungl. Höghet, jag dansar i pappas ullsockor." "Då gå vi på i ullstrumporna, då," ropade prinsen högt och nu brast ett skallande skratt löst. Till slut förbarmade han sig öfver mig och vi hvirflade ut samma väg, vi kommit in. Andlös sjönk jag ned på en stol i tamburen. — "Är ni ond på mig, mamsell Antonie?" — "Nej, Ers Kungl. Höghet." — Och så böjde han sig ned öfver min hand och kysste den till afsked. —

"Och sen tvättade tant Tonnie väl inte på länge den handen?" frågade jag.

"Jo, fröken Näspärta, handen tvättade jag, men det ställe, där prinsens läppar hvilat, — tvättade jag omkring." —

Gumman tystnade — såg tankfullt på sin hand — så förde hon den sakta till sina vissnade läppar. —

dagar, din "slottstid", den tid, som gaf ditt lif dess rikaste minnen. — Huru många gånger ha vi ej rotat i dina lådor, beundrat än en solfjäder, än en ring, men hvad som mest sysselsatte vår fantasi var likväl ett bylte i den nedersta lådan i "mormors byrå".

"Det är ett lapptäcke," hade Greta förklarat, "och det är sammansatt af lappar från drottningens klädningar och alla möjliga fina toaletter, dem tant Tonnie haft om händer." Hon var alltid med, när drottningen profvade, och då brukade hon taga vara på någon lapp. De flesta fester på slottet såg hon ju från gallerierna och så har hon ju alltid ett minne förbundet med hvarje lapp."

Mången gång hade vi bedt att få se det underbara täcket, men gumman var just ej hågad, skylldes än på ett, än på annat. Så sutto vi nu åter denna afton samlade, "tant Tonnies flickor", nålar och tungor gingo i kapp. Den språksamaste af oss var som vanligt tant Tonnie själf; hon höll reda på våra balkavaljerer, visste, hvem vi för tillfället svärmade för, och varnade oss alla för att sätta för mycken tro till det manliga könet, framför allt: lönjntanter. "Dansa med dem, flickor, men tro dem inte," och till yttermera bekräftande slog hon ut med den lilla knubbiga handen.

Denna afton hade vi emellertid föresatt oss, att nu skulle hon ej slippa undan, nu skulle det underbara lapptäcket fram. Vi voro därför ovanligt tystlåtna, visste just intet nytt. Slutligen afstannade samtalet alldeles. Då ljuder plötsligen genom tystnaden Majas röst: "Älskade lilla rara tant Tonnie, få vi se på lapptäcket i kväll?" —

I andlös spänning afvaktade vi svaret, som verkligen blef jakande, ty efter ett ögonblicks betänkande svarade tant Antonie: "Nå ni ska väl få er vilja fram då, här är nyckeln och du, Greta, drag upp nedersta lådan i mormors byrå, men rif inte om i hela lådan för den skull!" — Greta skyndade ifrigt att uträtta uppdraget och snart låg ett stort bylte, insvept i ett lakan, i tant Tonnies knä. Ifriga, som om det gällt att få skåda den beslöjade gudnibilden i Sais, trängdes vi om tant Tonnie, som långsamt vecklade ut sin skatt, och så låg då slutligen blottadt för våra ögon ett det vackraste lapptäcke man någonsin skådat. Där fanns smakfullt hopfogade små tygbitar ur kröningsdräkter, hof- och galatoaletter, men där fanns äfven lappar, som tycktes härstamma från en enkel ung flickas balklädningar, tant Tonnies klädningar, innan hon kom till hofvet. Plötsligt fästes mina blickar på en stjärna, som sällsamt bröt af mot siden, sammet och brokad, ty i denna stjärna var hvarannan udd af enkelt skärt siden, hvarannan af hvit nättelduk. "Titta, tant Tonnie, hvad är detta för en stjärna?" frågade jag. —

"Jo du, den klädningen hade jag på mig, när jag dansade med kung Oscar i grå ullsockor, men då var han inte kung än."

"I ullsockor, nej berätta, å berätta!"

"Ja, om ni sätta er lugnt och inte bråka, så ska ni få höra," sade gumman. —

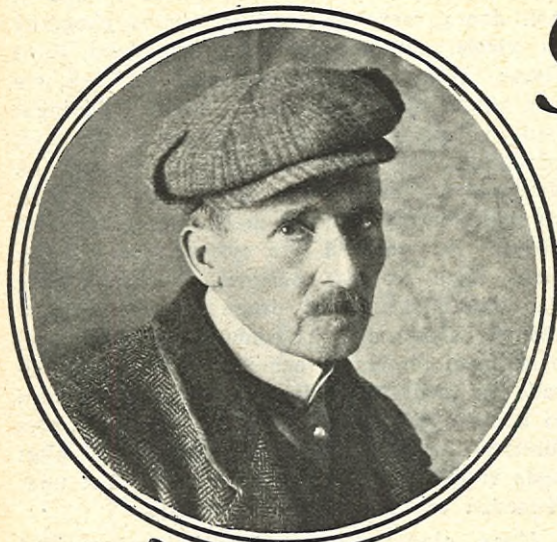
Vi drogo våra stolar tätt intill vår älskade lilla tant, som med ett vemodigt leende betraktade minnena från sin långa, skiftesrika lefnad.

Så sutto vi i andäktig tystnad, gumman drog en liten darrande suck och så började hon:

Jo, ser ni, flickor, det var medan min far ännu var kvar vid flottan, han var väl då kommandörkapten och vi bodde i Karlskrona den tiden. En kväll hade systrarna och jag

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta	Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmonster 50 öre, Kragmonster (Pellerin) 50 öre, Kappmonster 60 öre, Nationaldräktmonster 1 kr. Monster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.	Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till Mästersamuelsgatan 43, Stockholm,
<h1 style="margin: 0;">Pappersmonster.</h1>		
<h1 style="margin: 0;">Iduns Mönsterafd.</h1>		

Tre mästare af penseln.

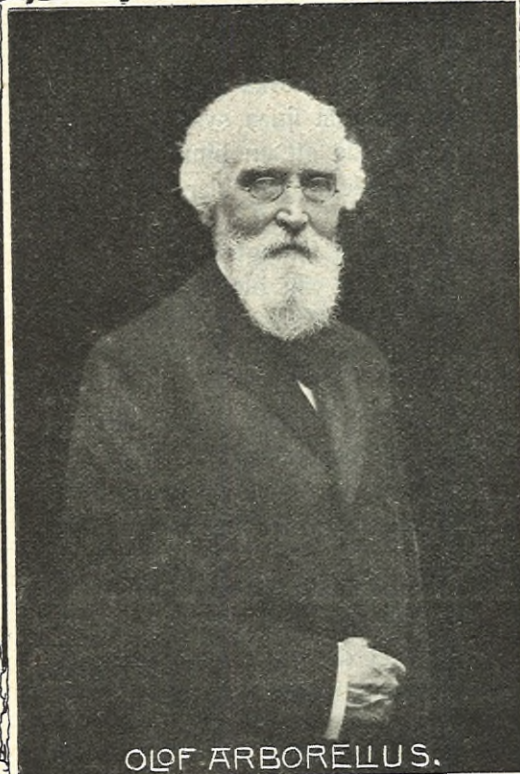

PER EKSTRÖM.

PER EKSTRÖM, den utmärkte solmålaren, den disiga luftens samt den lyriska slättnaturens hängifne skildrare, har åter en utställning i Stockholm, i Konstföreningens lokal. Ekström tycker bra om Stockholm och Stockholm gengäldar denna hans klokt anbragta sympati genom att ej blott se på hans taflor, utan också köpa dem.

Denna gång har han idel nya saker, men motiven äro de kända: det är slätten i soldis eller töcken, hafvet med solljuset silande ned genom ulliga små skyar, eller af vårflödet öfversvämmade marker med dekorativa träd, som gått ned sig mellan tufvorna och sträcka sina vackra grenar besker mot den blådisiga luften. Ett undantag från dessa motiv utgör bilden af Stockholms slott med ljuset från en sjunkande vintersol öfver taklinjen. Den är ett nytt grepp och har en uttryckets must, som frapperar.

Samtidigt utställa ett par andra representanter för vår äldre konstnärsgeneration. Den ene är professor *Olof Arborelius*, som i Konstnärshuset ger en rekapitulation af sin färgstarka landskapskonst, och den

OLOF ARBORELIUS.

OTTO HESSELBOM.

andre herr *Otto Hesselbom*, hvilken från sitt hem borta i Värmland kommit hit med en hel skörd af nya arbeten, med hvilka han fyllt alla väggar i Hallins konstsalong.

Professor A. ser den svenska naturen från dess ljusaste och mest leende sida. Han är idyllens målare, idyllen sådan den möter i våra röda bergslagsgårdar en solig sommardag eller vid stranden af en spegelblank insjö, kransad af frisk löfskog. Äfven folklifvet med hästar och bönder på marknad eller slädfärder i ett friskt vinterlandskap utgöra motiven för hans lifliga och färgrika pensel.

Hesselbom tar mera högtidligt på den svenska naturen, stiliserar föremålen och flyttar in de stora perspektiven med deras pompösa rytm på sina dukar.

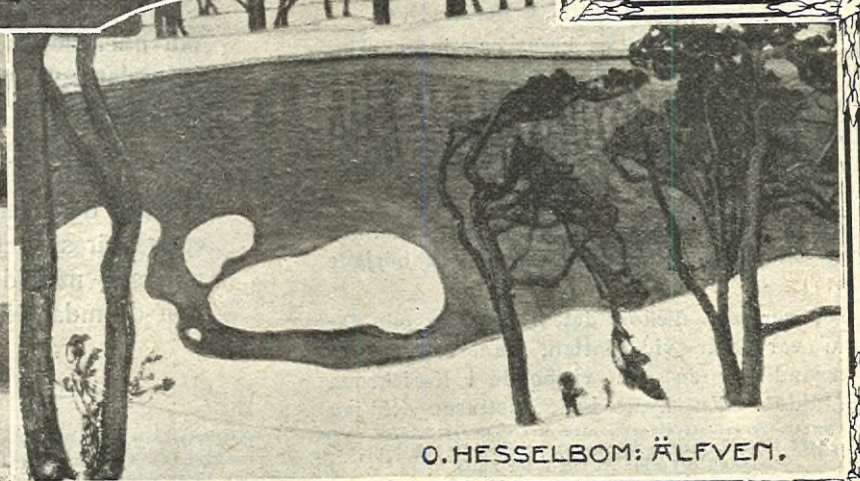
Från att under sina kampår ha varit jämförelsevis litet beaktad, är han nu bäraren af ett vida berömdt konstnärnamn, och hans taflor finna väg till utlandets stora konstgallerier. Segern har kommit sent för den sträfsamme konstnären, men den loftar att bli dess varaktigare.

P. EKSTRÖM: KYRKAN.

O. ARBORELIUS: VINTERSCEN.

O. HESSELBOM: ÄLFVEN.

FRÅN DET ÖFUERSVÄMMADE PARIS.

ME^D HVILKEN spänning och medkänsla ha icke vi häruppe i Ultima Thule vecka efter vecka mottagit underrättelser om öfversvämningarna i den franska hufvudstaden och de fruktansvärda katastrofer, som i form af rasade kajer, förstörda broar, bortspolade varulager och husvilla, flyktande människoskaror fyllt hela Paris med scener af den mest bisarra och hemska beskaffenhet.

Louvre-muséet har varit svårt hotadt, Nôtre-Dame likaså, de elektriska spårvagnarna ha måst inställa sina turer, Paris' underjordiska järnvägsnät har delvis skadats af de framrusande vattenmassorna och ute i förstäderna Ivry, Passy, Auteuil m. fl. är förstörelsen af en enorm omfattning. Icke sedan tyskarnes belägring af Paris 1870—71 har Frankrikes vackra hufvudstad drabbats af ett så hårdt olycksöde.

Vi meddela här ett antal gatubilder dels från själfva Paris, dels från förstäderna, återgifvande öfversvämningen under de mest kritiska dagarna. Den stora vyn framställer Place du Håvre och är tagen från vår Parisfotograf's balkong. Till höger synes Hôtel Terminus' stora byggnad, till vänster ligga den kända restauranten Garnier och det likaledes mångbekanta kaféet Mollard, och i fonden öppnar sig rue de la Pepinière, där svenska konsulatet är beläget.

1. Rue de Lyon under vatten. 2. På Boulevard Diderot. 3. En öfversvämrad järnvägspererrong. 4. Husen vid Quai de Passy utrymmas. 5. Öfversvämrad gata i Bercy. 6. Invånarne i Ivry rädda sig i båtar. 7. Från Iduns fotograf's balkong vid Place du Håvre; till höger Hôtel Terminus, rätt fram Rue de la Pepinière med svenska konsulatet. Hoffotograf Albin foto.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

HAFREGRYN — HAFREMJÖL

och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.

Specialegenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närande, dryga, fin smak. — Tillverkas under läkarekontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 13—19 FEBR. 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; lökdolmar med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Klar buljong med strimlor af tryffel; å la daube på hummer med majonnäs; späckad rensadel med legmyer och salader; mosspudding med biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt blodpudding (rester från lördag) med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med potatismos; krusbärsoppa med biskvier.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med äggröra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk morotspuré med rostadt bröd; stekt helgefunda med kaprissås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskpudding (rester från tisdag) med

kräftsås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Persiljefylld kalbringa med brynta morötter och potatis; rismjölspudding.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; gratin på sill; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta plättar (rester från torsdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med pressad potatis; sagosoppa med skorpor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; »pytt i panna» med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; mörkpudding med brinnande säs.

RECEPT:

Lök-dolmar (f. 6 pers.). 2 stora portug. lökar, 2 lit. vatten, 1 tsk. salt.

Kalffärs: 4 hg. benfritt kalvkött, 50 gr. kallt smör, 1 msk. hvitemjöl, 1 ägg, 1 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 3 dcl. tunn grädda.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 dcl. buljong.

Beredning: Löken skalas, nedlägges i kokande, saltadt vatten och får sakta koka omkr. 7 min. Den upptages, bladen lossas försiktigt och läggs på linne att afrinna. Köttet tvättas med en duk doppad i varmt vatten, skäres i bitar och drives 3 gånger genom köttkvarn. Det stötes därefter väl i stenmortel tillsammans med smöret och hvitemjölet, hvarefter det uppvispades ägget och kryddorna tillsätts. Färsen arbetas sedan omkr. 1/2 tim., hvar under den tunna grädden tillsätts, men endast litet i sänder, emedan färsen annars lätt skär sig. Är den för hård, spådes den med litet mera grädda. En tsk. af färsen läggs på hvarje lökblad, som därefter hoprullas och omknytes med bomullsgarn, förut doppadt i hett vatten. Smöret brynes i en järnkastrull, dolmarna iläggas och brynas vackert, hvarefter locket pålägges och de få sakta steka omkr. 40 min. Mot slutet af stekningen påspådes buljongen. De upplågas på varmt fat, garnet klipptes bort och såsen hålles öfver dem. Serveras till smörgåsbordet.

Scones (12 st.). 270 gr. hvitemjöl, 2 tsk. bakpulver (8 gr.), 1/2 tsk. salt, 1 tsk. socker, 40 gr. smör, 2 dcl. mjölk.

Beredning: Mjölet siktas i en bål och blandas väl med bakpulvret, saltet och sockret. Smöret röres tills det blir hvitt och inarbetas i mjölet. Sist tillsättes mjölk och degen arbetas raskt. Den upplåges på bakbordet, rullas ut och delas i 3 delar. Hvarje del kaffas ut till en rund, omkr. 1 cm. tjock kaka, som pickas väl och skäres med sporre i fyra lika stora delar.

Bröden läggs på smord plåt och gräddas genast i varm ugn. De serveras med smör till te eller kaffe.

Mosspudding (f. 6 pers.). 6 ägg, 2 dcl. sherry, 120 gr. strösocker, skal och saft af en citron, 3 dcl. tjock grädda, 5 blad gelatin.

Beredning: Äggulorna, vinet, sockret, citronskal och saft vispas i en kastrull öfver elden, tills massan börjar sjuda, då kastrullen afliftes och vispningen fortsättes tills krämen är kall. Grädden vispas till hård skum och nedröres. Sist tillsättes det sköljda och i lunt vatten upplösta gelatinet. Massan slås i en med kallt vatten sköljd form och ställes på svalt ställe att stelna omkr. 4 tim. Då puddingen skall stjälpas upp, hålles formen omkring 1/2 min. i varmt vatten. Den serveras med makroner.

Pudding af kött med potatismos (f. 6 pers.). 1 lit. kokt eller stekt kött, 2 små rödlökar, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, 4 dcl. buljong.

Potatismos: 1/2 lit. potatis, 1 kkp. oskummad mjölk, 2 ägg, 1 msk. kallt smör, 1 tsk. socker, 1 tsk. salt.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet skäres i tärningar och drives genom köttkvarn. Löken skalas, hackas fint och brynes jämte köttet i smöret, hvarefter kryddorna tillsätts. Potatisen raskalas, kokas mjuk och pressas genom purépress eller mosas sönder med en gaffel.

Mjölk, de uppvispades äggen, smöret och kryddorna tillsätts och moset arbetas, tills det liknar skum. En form smörjes med smör och bestros med stötta skorpor, ett hvar af potatismosen ilägges och därefter hälften af det brynta köttet, som öfverhälles med litet af buljongen. Öfversta hvarvet bör vara potatismos, som öfverströses med stötta skorpor och krusas vackert med en sked. Puddingen gräddas i ugnen omkr. 1/2 tim. Den serveras med öfverblifven steksås eller skiradt smör.

Krusbärs-soppa (f. 6 pers.). 1 lit. gröna krusbär, 2 1/4 lit. vatten, skalet af 1/4 citron, 1 msk. potatismjöl, 1 1/2 kkp. strösocker, 2 äggulor.

Beredning: Krusbären sköljas och påsätts, tillika med citronskalet i kokande vatten och få koka, tills de äro mjuka, då soppan silas. Den afredes därefter med potatismjölet, utrörd i litet kallt vatten, och får ett godt uppkok. Sockret och äggulorna röras i soppskålen omkr. 20 min., hvarefter soppan tillslås under kraftig vispning. Den serveras med makroner.

Stekt helgefunda (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. helgefunda, 2 tsk. ättika, 1 kkp. smör, 3 lit. vatten.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 3 kkp. vatten.

Beredning: Fisken skrapas, sköljes väl, och den mörka sidan skällas med hett vatten. Den ingindes därefter med ättikan och får ligga i vattnet, satt med saltet omkr. 1 tim. Fisken tages upp och klappas in i en fiskhandduk samt skäres på den sida, som skall ligga upp. En långpanna smörjes med 2 msk. af smöret, fisken lägges i och belägges med resten af smöret, fördelat i små flockar samt beströses med de stötta skorpona. Den insättes i varm ugn och brynes väl, hvarefter den spådes med kokande vatten och öses öfver hvar tionde minut. Till stekningen åtgår omkr. 3/4 tim. Fisken upplåges på varmt fat och garneras med citronskifvor och persilja samt serveras med champinjonsås.

Gratin på sill (f. 6 pers.). 2 sillar, 3/4 lit. rå potatis, 2 små rödlökar, 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillarna urtagas, sköljas väl och vattenläggas i 12 tim. Därefter aftages skinnen och sillarna fläkas. Ryggbenet och alla småben borttagas noga och hvarje sillhålfva skäres i 6 bitar. Potatisen sköljes, skalas och skäres i tunna skifvor. Löken skalas och hackas fint. En elfast omelettform smörjes med kallt smör och beströses med stötta skorpor. På botten af formen lägges ett hvar potatis, så ett hvar vill och därpå lök. Så fortsättes tills det blir 3 hvar potatis och två hvar sill. Öfverst lägges smöret i flockar och därofvän på strös skorpona. Anrättningen stekes i god ugnsvärme 3/4 tim. och serveras som frukosträtt.

Mörkpudding (f. 6 pers.). 3 mjuka tvåörs hvetebröd, 3 ägg, 5 1/2 dcl. gräddmjölk, 1/2 kkp. strösocker, 1 dcl. konjak, 1/2 tsk. kanel, 1/4 tsk. kardemumma, 1 knifudd nejlikor, 1 tsk. salt, 1 hg. mörk, 1 liten msk. mjöl, 1/2 kkp. sultanarussin.

Till formen: 1/2 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Sås: 1 dcl. konjak, 1 msk. vatten, 1 msk. socker.

Beredning: Brödet skäres i fina tärningar. Äggen vispas med mjölk och brödet ilägges. Mörken sköljes väl och inklappas i en duk samt hackas fint med mjölet. Russinen rensas, sköljas och förvällas. Brödet sönderöres med en slef, den hackade mörken, konjak, kryddorna och russinen tillsätts. Massan hålles i smord och brödbeströdd form, som öfverbindes med smordt papper och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 1/2 tim. Konjak, vattent och sockret blandas tillsammans och uppvarmes samt hålles öfver puddingen.

Såsen påtändes då puddingen skall serveras.

OBS.!
5 STUREGATAN.OBS.!
5 STUREGATAN.

I vår försäljningslokal

5 STUREGATAN 5

börjar från och med Lördagen den 12 dennes

Realisationen

af största delen där befintliga lagret

Barnkläder

jänte

Ett parti garneringsartiklar.

Försäljningen sker endast mot kontant likvid — Order från landsorten expedieras endast mot efterkraf. — Priserna äro bestämde samt å alla realisationsvaror utåtta.

M. BENDIX' A.-B.

5 STUREGATAN 5.

OBS. Realisationen pågår endast i vår försäljningslokal 5 Sturegatan till och med Lördagen den 19 dennes.

OBS.!
5
STUREGATAN.OBS.!
5
STUREGATAN.

Glöm ej att prenumerera på Idun!

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

EN kokerska, 25—30 år, får plats i mars i det naturköna Bergslagen, i familj om 4 pers. Hon måste vara fullt kompetent i finare och enklare matlagning, bakning, syltning och saftning. Framför allt pålitlig, snäll och hafva en bra karaktär, samt fordras bästa betyg och ref. Svar till »Bra plats», Iduns exp., Stockholm.

EN husa vid 20 års ålder får plats i mars i det naturköna Bergslagen i familj om 4 pers. Hon måste vara duglig i servering, dukning, städning tvätt och strykning. Framför allt pålitlig, snäll och hafva en god karaktär. Bästa betyg och ref. fordras. Vänligt bemötande kan påräknas. Svar till »Bra plats», Iduns exp., Sthlm.

PLATS finnes ledig den 1:ste mars i familj på landet (två barn 7 och 4 år) för barnkär äldre flicka af god familj. Den sökande bör vara van vid barn, kunnig i matlagning och sömnad samt villig deltaga i allt som förekommer inom ett hem. Tvänne tjänare finnes. Löneanspråk, rek. och foto. sändes till Qvantenburg, Erikstad.

BARNKÄR ordentlig flicka, som läser 1 kl. kurs med 9-årig gosse och dessutom åtar sig tillsyn af en 5-årig flicka och en 2 1/2-årig gosse, får god plats nu genast. Lön 20 kr. i mån. Svar »Officersfamilj på landet», Vireda.

I större landthushåll till godt, treffligt hem, önska två hurtiga Göteborgskor komma under 2—3 mån. för att lära hushåll. Äro villiga att betala något. Familjemedl. Svar till »Mellersta Sverige», A.-B. S. Gumælii Annonnsbyrå, Göteborg.

FÖR en 30 å 40 årig flicka eller barnlös änka som ensam kan sköta ett enkelt hem på landet å 60-årig änke-man, f. d. jordbrukare, finnes tillfälle genom korrespondens under adress »Vid saltsjön», Nyköping p. r.

HUSHALLERSKA frisk och anspråkslös erhåller plats hos ensam folkskollärare på landet genast eller 1 mars. Svar »Maklig», med rek. ålder och lön till p. r. Jämt., Göteborg.

UNG musikalisk flicka, barnkär och intresserad vid husliga bestyr får plats i god familj i Stockholm att vara som hjälp och sällskap i hemmet. (Kokerska, husa och barnflicka finnes.) Svar med löneanspråk och foto. sändes »L. Wbg, Familjemedlem», Iduns exp.

FRISK, anspråkslös, bildad flicka med glädt humör, ej under 25 år, kan nu genast erhålla plats i bättre fam. bestående af herre, fru och 14-årig dotter för att vara husmodern, som är bröstsjuk men ej sängliggande till hjälp med inom hemmet förefallande göromål. Jungfru finnes. Svar med foto. och rek. till »Sjökapten», Södertelje p. r.

EN frisk, anspråkslös och glad flicka kunnig i matlagning, erhåller plats som kokerska nu eller till 1 mars uti fin bildad ung disponentfamilj på landet. Husjungfru finnes, lön 18 kr. pr månad. Svar till »Ung familj», Nässjö p. r.

ANSPRÅKSLÖS flicka sökes som hushjungfru, helst någon som är van vid lagning af barnen och något sömnad. Härlig trakt i Blekinge på landet nära staden. Svar »Blekinge», Iduns exp.

SKICKLIG, pålitlig kokerska, som på egen hand kan sköta ett kök samt är kunnig i såväl enklare som finare matlagning erhåller plats hos disponentfamilj vid större bruksamhälle i Småland. Platsen tillträdes nästkom. april månad. — Ansökningar åtföljda af betygssafskrifter, uppgift om nuvarande anställning, ålder och löneanspråk böra sändas till »Hushållerska» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG flicka med fördelaktigt utseende och af god familj önskas som sällskap i godt hem. Sökanden torde vara liflig och glad samt kunnig i musik, franska och engelska. Svar emotes under adress »N:o 195600», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

UNG bildad flicka af god familj kunnig att på egen hand sköta ett hushåll, erhåller plats hos respektabel ungherre. Svar med ref. och foto. till »Gud plats 1910», under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

VÄRDINNA, barnkär, bildad, helst musikalisk, villig deltaga i sysslorna och fullt kompetent att förestå hushållet å vacker landegendom får plats i vår om fotografi och öfriga upplysningar sändes till »Ånkling», under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

ENKEL, musikalisk flicka som kan åtaga sig undervisa barnen i musik, samt emellanåt biträda frun med husliga sysslor, får plats genast i hem på landet. Svar till »Hem», Fiskeby p. r.

I godt hem på landet, närheten af Stockholm, får bildad flicka, hushålls-van, kunnig i matlagning, bakning m. m. plats. Nya Inack-Byrå, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

BARNSKÖTERSKA. För en snäll och vänlig flicka, van att handhafva små barn samt villig att deltaga med hvarjehanda inom hemmet förefallande göromål, finnes plats ledig i större landsortsstad till april såsom barnjungfru för ett spädt barn. Svar med foto. och löneanspråk till »Pålitlig och arbetsam», Iduns exp. f. v. b.

EN barnkär och villig flicka erhåller nu genast plats i Norrland att sköta 3 barn, 3—9 år, måste vara kunnig i enklare sömnad. Svar med foto., ålder, ref. och löneprat. till fru M. Friman, Burås.

ANSPRÅKSLÖS, barnkär flicka, kunnig i enklare matlagning och villig att med ordning, omtanke och sparsamhet sköta ett hem erhåller i början af mars plats i liten familj. Svar med löneanspråk, betygssafskrifter eller ref. samt foto. märkt »Stad i Småland» torde insändas före 15 febr. under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.